

Рецензия

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 7.6 Спорт, научна специалност „Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка /вкл. МЛФ/“ на тема:

„Танцово-двигателна терапия като превантивно и възстановително средство на психо-физическите възможности на човека“

към НСА „Васил Левски“, факултет КТТСА, катедра Гимнастика

Автор на труда: докторант Галена Великова Николова

Научен ръководител: проф., дпн, Даниела Дашева

Автор на рецензията: доц, д-р Златин Костов, НСА, кат. Гимнастика

Представеният ми за рецензия дисертационен труд е посветен на интересна и актуална интердисциплинарна тематика свързана със съвременния холистичен подход към разкриването, изследването и приложението на нови превантивни, възстановителни и терапевтични, двигателни методи и средства за психо-физическо въздействие върху организма на човека, с цел поддържане на едно високо функционално ниво на неговия здравен и социален статус, в условията на непрекъснато нарастващото негативно влияние на все по-голям брой стресогенни и болестотворни фактори в съвременния му живот.

Дисертацията е написана в обем от 148 страници и се състои от увод, три глави, изводи и препоръки, използвана литература и 6 приложения. Онагледена е с 21 рисунки, 21 фигури и 35 таблици, които са представени по подходящ начин и са аранжирани много добре в текста, като илюстрация на неговото съдържание. Използваната литература съдържа 58 източника, подредени по азбучен ред, от които 26 на кирилица и 32 на латиница. Те обхващат макар и не голям, но достатъчно представителен набор от публикации и автори в различните предметни области, свързани с тематиката на дисертационния труд, които са отразени адекватно в изложението, там където са ползвани от авторката за теоритичния анализ на разглежданите от нея проблеми. Прави впечатление обаче, че в анализираната литература посветена на теорията и методологията на ТДТ отсъстват публикации на най-ярките представители на руската школа в това направление - В. В. Козлов, А. Е. Гиршон, Н. И. Веремеенко, които са автори на едно от най-съвременните направления в развитието на тази дисциплина – т.н. „Интегративна ТДТ“ (виж. В. В. Козлов, А. Е. Гиршон, Н. И. Веремеенко „Интегративная танцевально-двигательная терапия“. М., 2005), към което според нас бихме могли да отнесем и разработената от дисертантката и използвана в изследването ѝ комплексна ТДТ.

Уводът прави приятно впечатление със своята стегнатост и информативност. В него авторката обосновава важността на танца като предметна област на изследване, разкривайки интегративния му характер като иманентен, двигателен и социо-културен човешки феномен, и насочва вниманието на читателя към актуалността на избраната от нея проблематиката на дисертационния ѝ труд, свързана с изследването на ТДТ като превантивно и възстановително средство на психо-физическите възможности на човека. Уводът завършва с кратко резюме на мотивировката, съдържанието и структурата на дисертационния труд.

Глава I е озаглавена „Теоритични основи на изследването“ и в нея по логически издържан и прецизен от стилистична, информативна и терминологична гледна точка начин, са разгледани 5 подтеми, рамкиращи тези основи в адекватен по съдържание, обем и онагледяване вид, подходящ за възприемане дори от неспециалисти. **Първата**

тема изяснява произхода, същността и особенностите в развитието на танца като специфичен вид двигателна дейност, културен и социален феномен, обуславящ развитието на човешката цивилизация от древни времена и до днес. **Втората тема** представя на вниманието на читателя теорията на танца, като млада академична дисциплина, зародила се в началото на 20-ти век., с нейните 3 основни научни подхода в изучаването ѝ – философски, хореологичен и социално-научен. **Трета тема** е посветена на изясняване на основните функции на танца (соц.-организираща, възпитателна, комуникативна и др.), сред които основна роля за целите на дисертационния труд играе неговата терапевтична функция. Авторката уместно подчертава, че тази му функция съвсем не новооткрита, а цитирам: „магическата му сила е била катарзис на много човешки съдби и присъствието му в живота на хората винаги е имало фундаментална роля в абсолютно всички епохи, етноси и цивилизации, още от зората на човешкия род”. В **четвърта тема** подробно са разгледани произхода и същността на ТДТ, като са изложени съществуващи определения и теории за ТДТ и са представени характерните особености на 3-те основни направления на съвременното ѝ развитие (Европейски модел, Американски модел и т.н. модел на Автентичното движение). Подробно са разгледани етапите на ТДТ, ползите от нея, както и самият здравословен процес на ТДТ, оказващ положително влияние върху физическото, физиологическото, психическото и ментално състояние и развитие на човека. Последната, **пета тема** на тази глава логически води до постановката на проблема на дисертационния труд и в нея авторката разглежда особено актуалния в съвременните условия на живот на човека проблем с тревожността и депресията. Анализът на публикациите относно влиянието на ТДТ върху този проблем, направен от нея, показва липса на достатъчно на брой и достатъчно задълбочени изследвания, което я мотивира да насочи интереса си към изследването му и да формулира своята работна хипотеза, че разработената от нея, както тя се изразява - комплексна ТДТ, съчетаение между американския и европейския модел, а според нас вид Интегративна ТДТ, ще въздейства позитивно за намаляването на чувството за неудовлетвореност, на нивото на ситуативна и личностна тревожност и за повишаване на самочувствието, настроението и активността на лицата подложени на тази терапия, както и на удовлетвореността им от живота, субективното им чувство на щастие и преодоляването на депресивните им състояния.

В **Глава II** “Цел, задачи и методология на изследването” целта на изследването е формулирана точно и отразява адекватно основното съдържание на дисертационния труд, като за реализирането ѝ са изведени в логически обоснован и закономерен ред 5 задачи, с чието решаване авторката подлага на научно обоснована проверка работната си хипотеза. Предметът и обектът на изследването са формулирани правилно, а изследваните лица са общо 59 на брой (14 мъже и 45 жени), разпределени в три групи по възрастов признак. В решаването на задачите на изследването е използвана комплексна методика, включваща теоритичен анализ на литературни източници, анкетен метод, психолого-педагогическо наблюдение, педагогически експеримент и математико-статистически методи за обработка на резултатите. Подробно е представена комплексната ТД програма, създадена от авторката и начинът на приложението ѝ в педагогическия експеримент, както и използваните от нея психологически въпросници, скали и тестове за добиване на необходимите данни от експеримента. Същите са подложени на вариационен, корелационен и еднофакторен дисперсионен анализ за оценка на резултатите от експеримента и проверка на статистическата им достоверност. Накрая е представена и самата организация на изследването.

В **глава III** озаглавена „Резултати и анализ” са представени и анализирани резултатите от анкетното проучване и проведения педагогически експеримент с

участниците в изследването. Обобщените резултати от анкетното проучване разкриват характера на мотивите за включване на изследваните лица в ТДТ, сред които водещ е „освобождаването на напрежението и намаляването на стреса”. Математико-статистическата обработката на резултатите по отделните проучвания в експеримента е проведена коректно и в съответствие с техния характер. Проведените вариационен, дисперсионен, еднофакторен дисперсионен и сравнителен анализи на изменението на отделните изследвани фактори на психо-физическото състояние на изследваните лица преди и след провеждането му дават убедително и статистически достоверно потвърждение за положителния ефект на въздействие на експерименталната ТДТ върху всеки от тях.

Резултатите от дисертационния труд са коректно обобщени в 8 извода и 2 препоръки.

И накрая имам следните 2 въпроса към авторката:

1. „Какво според нея е мястото на ТДТ в богатия и разнообразен арсенал на съвременната психотерапия? Дали тя би могла да бъде разглеждана като част от т.н. „Арт-терапия” или като комбинация от танцова терапия и телесно-ориентирана психотерапия, или по-скоро като самостоятелно направление в здравеопазването и в частност в психотерапията, изискващо специфична подготовка и образование?”

И в тази връзка:

2. „Ако отговорът на горния въпрос е третия, то каква според нея трябва да е тази специфична подготовка и това образование, което трябва да притежава един бъдещ танцов терапевт, за да бъде по-ефективен в своята работа – по-скоро психологическо образование и хореографски опит или обратното, или по-скоро медицинско, спортно или др. образование и танцов опит или обратното? И според нея съществуват ли достатъчно предпоставки и условия, в съвременния етап на развитие на обществото, напр. в Гърция, тази работа да намери своето бъдещо признание и развитие като самостоятелна професия?”

В заключение считам, че дисертационния труд на Гален Великова отговаря на всички изисквания за подобен род научни разработки, а авторката демонстрира задълбочения познания и умения в предметните области, свързани с нейното изследване. Впечатленията ни са, че Галена Великова-Хайна е вече изграден професионалист, с доказан принос в развитието на танцовото изкуство и професията танцов педагог в република Гърция, който притежава освен всичко друго и способности за самостоятелно провеждане на научни изследвания и новаторство в работата си. Тя демонстрира и владение на научно-изследователските методи в спортната наука, което без съмнение ще ѝ послужи и в нейната по-нататъшна работа и развитието ѝ като учен и професионален танцов педагог.

Като вземам предвид всичко казано по-горе от мен, препоръчвам на уважаемото научно жури да оцени по достойнство дисертационния труд на г-жа Галена Великова-Хайна, с научен ръководител проф. д-н Даниела Дашева и да присъди на авторката му научното звание „доктор”.

10.11.2017
София

Рецензент:

/доц., д-р Златин Костов/